

BOŁ DAWIDA PO ŚMIERCU SAULI I JONATANA

1 Po śmierci Saula wrócił Dawid, po zwycięstwie nad Amalekitami, i zatrzymał się przez dwa dni w Siklag.² Trzeciego dnia przybył jakiś człowiek z obozu, z otoczenia Saula. Oddzielenie miał podarte, a głowę posypaną ziemią. Podszedłszy do Dawida, padł na ziemię i oddał mu pokłon.³ Dawid zapytał go: „Skąd przybywasz?”⁴ Odpowiedział mu: „Ocalałem z izraelckiego obozu”.⁵ „Rzekł do niego Dawid: „Opowiedz mi, proszę, co się tam stało?”⁶ Opowiedział więc, że ludzie uciekli z pola walki, wielu z ludzi zginęło, i że również ponieśli śmierć Saul i jego syn Jonatan.⁷ Dawid wypytwał młodzieńca, który mu przyniósł te wieści: „Skąd ty wiesz, że umarł Saul i jego syn Jonatan?”⁸ Młodzieńca odpowiedział: „Kim jesteś? Odrzekłem: Jestem Amalekitą.”⁹ Rzekł mu: Podejź, proszę cię, i dobj mię, gdyż czuję zawroty głowy, chociaż jeszcze jest we mnie całe życie.”¹⁰ Podszedł więc i dobił go, bo wiedział, że nie będzie żył po swoim upadku. Potem zabrałem jego diadem, który miał na głowie, i naramięnnik. Przy-

noszę to memu panu”.¹¹ Dawid schwyciłszy swe szaty, rozdarł je. Tak też uczynili wszyscy mężowie, którzy z nim byli.¹² Potem lamentowali i płakali, i posłali aż do wieczora, z tego powodu, że padli od miecza Saul i syn jego Jonatan. Odezwał się Dawid do młodzieńca, który mu przyniósł te wieści: „Skąd ty jesteś?”¹⁴ Odpart: „Jestem synem przybysza amaleckiego”.¹⁴ Powiedział do niego Dawid: „Jak to? Nie bałeś się podnieść ręki, by zabić pomazanca Pańskiego?”

Byliśmy świadkami okropnej śmierci Saula i drugiego fatefulnego wiadomości. Dostawca posępnych wieści może ma zamiar zafatwić przy tej okazji jakiś osobisty interes. Przynosi wieści odpowiadające faktom, ale przedstawia je na swój sposób. Wiadomo, że Saul i Jonatan ponieśli śmierć w walce, lecz jak czytaliśmy w ostatnim rozdziale Pierwszej Księgi Samuela — Saul popełnił samobójstwo. Tymczasem postanęć, przekonany, że swoją relacją sprawi radość Dawidowi, uzważając za pretekst do tronu, zasługę zabicia Saula przypisując sobie samemu, choć działał rzekomo na jego polecenie. Dowodem prawdomówności postać ma być przyniesienie przez niego królewski diadem i naramięnnik, a być może również pieczęć.

Na te panoramy wzgór, które widziały śmierć Saula i Jonatana, na przelocie niepomowanej radości „córki filistyńskich”, które na ulicach swoich miast (Gat i Aszeklon) wyśpiewują swój tryumf, Dawid daje upust łzom i spowijającym wszystkim cierpieniu. Niechby rozszedły się owe górskie szczyty od ognia Bożego przelętności. W rozpaczy, powtarzamy trzy razy okrzyku: „Jakże padli bohaterowie?”¹⁷ Przemiłego rozpacza. Rytm wybijają obrazowe porównania: rosa i deszcz jako symbole urodzaju, krew i oliwa, huk i miecz, orły i lwy — wojenne symbole dwóch poległych bohaterów. Para ich imion: Saul i Jonatan, wypowiedziana ze szlochaniem, powraca w pieśni aż czterdzieści razy. Na koniec jednak Dawid przywołuje Jonatana, niezapomnianego przyjaciela, z którym łączą go wię-

zy silniejsze niż z kimkolwiek innym.

Na te panoramy wzgór, które widziały śmierć Saula i Jonatana, na przelocie niepomowanej radości „córki filistyńskich”, które na ulicach swoich miast (Gat i Aszeklon) wyśpiewują swój tryumf, Dawid daje upust łzom i spowijającym wszystkim cierpieniu. Niechby rozszedły się owe górskie szczyty od ognia Bożego przelętności. W rozpaczy, powtarzamy trzy razy okrzyku: „Jakże padli bohaterowie?”¹⁷ Przemiłego rozpacza. Rytm wybijają obrazowe porównania: rosa i deszcz jako symbole urodzaju, krew i oliwa, huk i miecz, orły i lwy — wojenne symbole dwóch poległych bohaterów. Para ich imion: Saul i Jonatan, wypowiedziana ze szlochaniem, powraca w pieśni aż czterdzieści razy. Na koniec jednak Dawid przywołuje Jonatana, niezapomnianego przyjaciela, z którym łączą go wię-

14 Wezwał więc Dawid jednego z młodzieńców i dał mu rozkaz: „Podejdz i przebij go!” Ten zadał mu cios taki, że umarł. 15 Dawid zaś wołał w jego stronę: „Odpowiedzialność za twoją krew [zrzucam] na twoją głowę! Usta twe wydały o tobie świadectwo, gdy mówiły: Ja zabiłem mazańca Pańskiego”.

16 Dawid zaśpiewał potem żałobną pieśń na cześć Saula i jego syna Jonatana, 18 i polecił, aby się uczyli [jej] potomkowie Judy. Właśnie ona została zapisana w Księdze Sprawiedliwego.

19 O Izraelu, twa chwała na wyżynach leży pobita. Jakże padli bohaterowie?

20 W Gat tego nie ogłaszajcie!

Nie podawajcie na ulicach Aszkelonu, aby się nie cieszyły córki filistyńskie ani radowały córki nieobrzezanych.

21 Góry Gilboa!

Ani rosy, ani deszczu niech na was nie będzie, ani pól żyznych!

Tu bowiem została skalana tarcza mocarzy.

Nie, tarcza Saula nie była namaszczona oliwą,

22 lecz krwią poległych, tłuszczem mocarzy.

Łuk Jonatana nigdy się nie cofał, i miecz Saula nie wracał daremnie.

23 Saul i Jonatan, kochani i pełni uroku,

za życia i w śmierci nie są rozdzieleni. Byli oni bystrzejsi od orłów, dzielniejsi od lwów.

24 O, płaczcie nad Saulem, córki izraelskie:

On was ubierał w prześliczne szkarłaty, złotymi ozdobami upiększał stroje.

25 Jakże zginąć mogli waleczni, wśród boju Jonatan przebity śmiertelnie?

26 Żal mi ciebie, mój bracie, Jonatanie.

Tak bardzo byłeś mi drogi!

Więcej cenilem twą miłość niżeli miłość kobiet.

27 Jakże padli bohaterowie?

Jakże przepadły wojenne oręża?”

Pieśń żałobna (1,17). Odpowiadający temu hebrajski termin qinah oznacza „lamentację”, która jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych gatunków w poezji hebrajskiej. Znana ją również w Egipcie i Mezopotamii; służyła przede wszystkim przy oplakiwaniu zmarłego, ale również podczas klęsk narodowych (poniżej: Oplakiwanie Saula i Jonatana. Dawid zabija Amalekitę, który mu doniósł o śmierci Saula. Min., XI w. Florencja, Biblioteka Medicea Laurenziana). Qinah to kompozycja poetycka o ściśle określonym rytmie, regulowanym przez akcenty (3 plus 2). Również słowa dobierano w taki sposób, by ułatwić zapamiętanie całości. Ciekawostką stanowi tu fakt, że w tekście 2 Sm 1,19-27 hebrajskie bamot i terumot (obydwa oznaczają „wyżyny”) trzy razy spotykają się ze słowem mot („śmierć”); ponadto wyróżnia się też czasownik „upadać” (po hebrajsku napal) jako rym do czasowników „przeszywać” (halal) i „profanować” lub „pogwałcić” (ga'al).

Diadem i naramiennik (1,10). Diadem był atrybutem osób konsekrowanych (króla lub kapłana). Określający go hebrajski wyraz nezzer oznacza ozdobę głowy, najczęściej w formie kwiatu noszonego na hełmie bądź turbanie. W Muzeum Kairskim do dziś można podziwiać diadem Tutenchamona, zdobiony drogocennymi kamieniami. Od III tysiąclecia przed naszą erą również naramiennik stał się na Wschodzie symbolem władzy królewskiej. Przyjmował on postać przepaski bądź łańcuszka i wykonany był z cennego kruszcu.

„Księga Sprawiedliwego” (1,18). Wspomina się ją również w Joz 10,13 jako zbiór pieśni wojennych o charakterze epickim. Termin „sprawiedliwy” może być rozumiany jako imię Boga lub, jak w innych wschodnich tekstach, może on oznaczać „wojownika Pana”. W greckim tłumaczeniu Biblii, zwanym Septuagintą, przetłóżone to zostało jako „Księga pieśni”, czyli ich zbiór; prawdopodobnie hebrajskie jaszar („sprawiedliwy”) zastąpiono pokrewnym mu szir („pieśń”).

